

ז' באייר תשע"ז, 3.5.2017

גיליון מס' 557

פרשת אחרי מות-קדושים

בין אמליז ומשתלה

מאת שי אפרתי, עין הנצי"ב

בפרשת "אחרי מות" מקדישה התורה פסוקים רבים לכל נושא אכילת הבשר, כחולין או כקדשים, וניתן דגש מיוחד על כל עניין הדם: בשישה עשר הפסוקים של פרק י"ז, מופיעה המילה "דם" – 13 פעמים. לאורך הפרק מודגש שנפשו של בעל החיים קשורה בדמו, וכי הרג בעל-חיים הוא גם עניין רוחני ולא רק אקט פיזי. לשון הפסוקים מחזירה אותנו לפסוקי הברית עם נח, לאחר היציאה מן התיבה, שם הרג החיה מוגדר כ"שפיכת דם", ממש כמו רצח של אדם. הצמחוניים שבהל הקוראים מצקצקים עכשיו בלשונם, אך מה יעשו אוכלי הבשר? מה אעשה אני, שאוהב את השניצל שלי מעט שרוף בקצוות? הרי הקב"ה התיר במפורש אכילת בשר, אז מדוע בוחרת התורה לתאר עניין זה בכזו חומרה?

במצוות השונות לגבי שחיטת בשר מבדילה התורה בין שחיטת בהמה לשחיטת חיה ועוף: במדבר נאסרה על בני ישראל אכילת בהמת חולין, ואדם שרצה לאכול פרה, למשל, היה חייב להקריב אותה. חיה ועוף, לעומת זאת, אינם קרבים למזבח, ולכן איסור אכילתם כחולין לא היה קיים במדבר. מאידך, מצווה התורה על כיסוי דמם של החיות והעופות שבני ישראל צדים במדבר. כלומר, כמו שמדגישים המדרשים, להרג הבהמות יש צידוק רוחני – הן קרבות על המזבח; ומה עם החיות, שלא עולות כקרבן? על החיה והעוף מצווה התורה: "וְשָׁפַךְ אֶת דָּמּוֹ, וְכָסָהוּ בְּעֶפְרוֹ" (יז, יג). גם לדם זה יש להתייחס בכבוד. גם בו היתה קשורה נפש, ויש לקבור אותו.

המשנה במסכת חולין דנה בחומרים בהם מכסים את הדם: "במה מכסין ובמה אין מכסין? מכסין בזבל הדק ובחול הדק... כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל: דבר שמגדל בו צמחין – מכסין בו, ושאינו מגדל צמחין – אין מכסין בו" (חולין, פרק ו משנה ז). על פי רשב"ג, כיסוי הדם צריך להתבצע בעזרת חומרים שבהם ניתן לשתול או לזרוע, חומרים שיכולים לתת חיים לעולם. כיסוי הדם, על פי גישתו של רשב"ג, מכבד את מותן של החיות על ידי הפיכת המוות שלהם לאירוע שמוסיף חיים. הרג החיה מותר באופן עקרוני ויחד עם זאת הוא בעייתי מבחינה רוחנית; הפתרון של רשב"ג לקושי זה הוא מציאת 'צידוק למפרע', שמנסה לאזן את האובדן של החיה המתה.

בימים אלו, ימי ספירת העומר, אנחנו נוהגים מנהגי אבלות לזכרם של תלמידי רבי עקיבא. מותם המסתורי של תלמידים אלו מוסבר בגמרא בכך ש"לא נהגו כבוד זה בזה". סכנה זו מצויה לפתחם של תלמידי חכמים במיוחד, שכן הם חולקים ומתווכחים ביניהם באופן תדיר ויומיומי כחלק מלימוד התורה, אך גם לפתחו של כל אחד מאיתנו. גליון "עמודים" הקודם התייחס לנושא המחלוקות, ונדמה כי מצוות כיסוי הדם באה ללמד אותנו לקח

חשוב לעניין זה: כל ויכוח או עימות שואף להגיע להכרעה של דעה כזו או אחרת. מותם של תלמידי רבי עקיבא בא עליהם לאחר שמוקד המחלוקת עבר מויכוח על תוכן הדברים להתנגשות בין המתווכחים – "לא נהגו כבוד זה בזה". כחלק מהויכוח המכובד והמכבד, עלינו להיזהר מהבעיה הרוחנית הנמצאת בעימות בין המתווכחים, ולדאוג תמיד לכך שהויכוח יתנהל על מצע של "דבר שמגדל בו צמחין". כלומר, שהויכוח יהיה מכוון להתפתחות, להתקדמות ולא להכחדת הדעה המנוגדת. אם נזרע את זרעי הויכוח בקרקע תחושה של רצון לבקש אמת, ולא באדמה הקשה של "המקום שבו אנו צודקים", כדברי יהודה עמיחי, נזכה בעזרת ה' ליבולי ברכה בבחינת "האמת והשלום אהבו".

שי אפרתי, חבר-תושב בעין הנצי"ב, נשוי למיכל, אב לאוריאל ושלומית. מורה,
כותב תוכניות לימודים וחובב מגיפות היסטוריות.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il